

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čekovni rač. 10.603.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Prevzvišeni g. dr. Ivan Tomažič, novi škof lavantinski.

Iz Rima prihaja vesela vest, ki jo poroča vatikansko glasila »Osservatore Romano«, da je sv. Oče papež Pij XI. imenoval g. naslovnega škofa dr. Ivana Tomažiča za škofa lavantinske škofije. Od smrti prejšnjega škofa dr. Andr. Karlina, ki je umrl 5. aprila ter bil pokopan 10. aprila, sta pretekla komaj nekaj več ko dva meseca, in že imamo novega škofa. To v tako kratkem terminu izvršeno imenovanje dokazuje, kako zaupanje ima sv. Oče do prejšnjega pomožnega škofa mariborskega. Veliko zaupanje vrhovnega poveljarja katoliške Cerkve podkreplja in potrjuje tisto zaupanje, katero je naše slovensko ljudstvo dosedaj skazovalo prevz. g. dr. Tomažiču kot večjemu in vnetemu pomočniku rajnega mariborskega škofa.

Novo imenovani škof se je rodil 1. avgusta 1876 pri Sv. Mikiavžu pri Ormožu. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani. Ko je končal bogoslovne nauke v Mariboru, je bil posvečen za duhovnika 5. decembra 1898. Od 1. avgusta 1899 do 20. maja 1901 je bil za kaplana pri Sv. Juriju ob Ščavnici, od 21. maja 1901 do 15. septembra 1903 pa je kaplanoval v Celju. Nato je odšel v Inost, kjer je bil 4. aprila 1906 promoviran za doktorja bogoslovja. Potem je bil za tajnika pri pokojnem škofu dr. Napotniku do 14. oktobra 1915, ko je bil imenovan za kanonika lavantinskega kapitlja. Dne 22. februarja 1921 je postal stolni dekan. 24. avgusta 1925 ga je papež imenoval za hišnega prelata. 8. junija 1928 pa je postal pomožni škof lavantinski. Generalni vikar je postal 1. oktobra 1928, stolni prošt 30. oktobra 1930. Po smrti g. škofa Karlina ga je stolni kapitelj izvolil za kapiteljskega vikarja = upravitelja škofije.

Novi škof mariborski, ki je 58. v vrsti lavantinskih škofov, prevzema svojo odgovornost polno službo v izredno težkih časih. Ako je škofovsko dostojanstvo vedno bilo težko breme, je danes težje ko kedaj poprej. Novi škof naj bo preverjen, da ga bo naše ljudstvo, ki ga z veseljem sprejema, s svojimi molitvami podpiralo. S svojo apostolsko vnemo, požrtvovalno delavnostjo, ljudomilostjo in prijaznostjo je g. dr. Ivan Tomažič našel ter si zagotovil mesto v srcu našega ljudstva. Naj mu bode ta vdana ljubezen ohranjena! Vez, ki jo spleta med ljudstvom in škofom zvestoba in vdanost na eni ter očetovska ljubezen na drugi strani, je najboljšo jamstvo za izpolnitev naloge, ki jo ima izvršiti vsak škof, in to je zveličanje izročeni mu duš. Novi škof lavantinski, prevz. g. dr. Ivan Tomažič, božja pomoč z Vami! Naj Bog obilno blagoslovi Vaše delo!

V pravi luči.

Bolezen, na kateri je nekdanja Avstrija hiral, bolehal ter naposled umrla, se imenuje pangermanitis = vsenemška bolezen. Stara Avstrija je sestojala iz raznih narodov, katerim bi morala biti vsaj pravična mati, pa je bila kruta in krivična mačeha, ki je slovanske narode zatirala kot pastorko, nemškemu narodu pa dajala prednost kot lastnemu otroku in vesoljnemu dediču. Ponemčevanje slovanskih narodov je bilo stremljenje, ki je z njim bila prešinjena politika stare avstrijske države.

Vsenemštvo nekdanj.

Vse nemške stranke v nekdanji Avstriji so bile več ali manj okužene s ponemčevalno idejo in težnjo. Dočim je pri nemški konservativni, pozneje pri krščansko-socialni stranki krščanstvo nekoliko krotilo ponemčevalne nagone, so se ti med svobodomiselnostjo svobodno razvijali, izživljali in izdivjali

zoper slovanstvo. Nemška liberalna stranka, odnosno njej sledeča nemško-nacionalna stranka je smatrala Slované kot narode druge vrste, kojih naloga je, da nosijo nemški jarem. Da vsenemška ideja ni popustila ter omagala, za to so skrbeli ljudje, ki so razpaljevali vsenemško strast. To so bili radikalni vsenemci, kojih voditelja sta bila Schöner in Wolf. Njih geslo je bilo: »Nemštvo edino in vse! Nemštvo vselej in povsod!« Ker so Hohenzollernce smatrali za najmočnejše predstavnike nemštva, so zahtevali zedinjenje vseh Nemcev pod hohenzollernskim vodstvom. Od njih oboževana trobojnica je bila frankfurtarica: črno-rdeča-rumena, najljubša pesem pa jim je bila »Die Wacht am Rhein«. Kolikokrat smo morali slišati to pesem, ki so jo po slovenskem Spodnjem Štajerskem tulili Nemci ali boljše rečeno nemškutarji, zbrani okoli vsenemške trobojnice!

Vsenemštvo sedaj.

Svetovna vojna vsenemške ideje ni zatrla. Po sklepu mirovnih pogodb, ki so spremenile politično lice Evrope, se je ta ideja nekoliko potuhnila. Ob ugodnem trenutku pa je z vso silo planila na dan. Njen glavni nositelj je sedaj nemški socializem pod vodstvom Adolfa Hitlerja. Ta stranka hoče izvršiti zedinjenje nemštva, ki je sedaj razdeljeno na nemško in avstrijsko državo, kar zavojevalnim potom: zavojevati in okupirati hoče Avstrijo. Proti tej nakanici se je postavila z vso odločnostjo v bran krščanska socialna stranka, ki vodi energičen boj za samostojnost Avstrije. Zanimivo je opazovati, kakšno stališče zavzema v tej borbi med Hitlerjevo Nemčijo in Avstrijo nemštvo v naši državi.

Stališče naših Nemcev.

Nemci v Jugoslaviji in osobito v Sloveniji so ostanki in duhovni dediči tistih Nemcev, pravilneje rečeno tistih nemškutarjev, ki so po naših slovens-

kih krajih prepevali »Die Wacht am Rhein« ter so prisegli na vsenemško zastavo. Duh, ki jih prešinja, je vsenemški. Zato si želijo, da bi se na Karavankah in v Radgoni pojavile čimprej zastave Hitlerjeve Nemčije s ključkastim križem. »Deutsche Zeitung«, glasilo nemške manjšine za dravsko banovino, nam nujno priporoča, naj se sprijaznimo s to mislijo. V svoji številki dne 29. junija piše, da bi bilo »gotovo v dobro razumljeno korist Jugoslavije, če bi prej ali slej mejila na nemško državo«. O borbi Avstrije za svojo samobitnost in svojo samostojnost pa je pisal celjski nemški list 15. junija to-le: »Stališče, ki ga sedaj zavzema Avstrija, je sebično gibanje, ki bo končno imelo isti uspeh ko nesmiselno zapravljanje in prevzetija preteklega desetletja. Avstrijski ponos bi moral temeljiti na sklenjenem občestvu, na pomoči iz sebe in iz vsega nemštva ter ne bi smel za Avstrijo pogubne mirovne pogodbe vedno iznova priznati s tem, da berači povsod po svetu.« Mirovna pogodba, ki jo ima »Deutsche Zeitung« v mislih in ki jo imenuje »pogubno«, je sentžermenska pogodba z dne 10. septembra 1919, ki je ustvarila sedanjo Avstrijo in njene državne meje. Mär bo celjsko nemškonacionalno glasilo ob obletnici pogodbe tako pisalo, kakor so pisali ob obletnici versajske mirovne pogodbe (28. junija 1919) nemško-socialni listi: »Proč z versajsko pogodbo!« »Versaj pomenja rop!« (Glavno nemško socialno glasilo »Völkischer Beobachter« z dne 28. junija 1933)?!

Uloga nemštva v inozemstvu.

Nemško manjšinsko glasilo v Celju poroča 11. junija o binokostnem zborova-

nju »Društva za Nemce v inozemstvu« v mestu Passau. Na tem zborovanju borbenega vsenemštva je vseučiliški profesor dr. Penck izjavil: »Nemška država je sicer po mirovni pogodbi zmanjšana, nemštvo pa je močnejše kakor kdaj poprej.« Državni namestnik na Bavarskem general Epp je to društvo imenoval »spono, ki naj drži skupaj naše raztrgano ljudstvo, osobito odkar sta vsled sovražnega nasilja po svetovni vojni samo dve tretjini nemškega ljudstva združeni v nemški državi.« Voditelj društva (zdaj se imenuje »Ljudska zveza za nemštvo v inozemstvu«) dr. Steinacher je v svojem govoru Nemcem v inozemstvu določil to-le ulogo in nalogo: »Tukaj bodite okop zoper tuje zahteve, tam bodite most, na 3. mestu pa zvezni činitelj!« S tem je jasno opredeljena naloga, ki jo imajo izpolnjevati Nemci v inozemstvu: »okop« in »most«. Inozemski Nemci, torej tudi oni v Jugoslaviji, imajo ulogo in nalogo »okopa« in »mosta« za vsenemštvo. Ta naloga je izrazito politična. Vršiti pa jo morajo ne z besedo — besed je bilo dovolj —, marveč z dejanjem. Da pa jo bodo mogli vršiti, jim je treba dati na razpolago gmojna sredstva. V to svrhu se je ustanovil za rojake, »ki se najtežje bojujejo ter so najbolj preizkušeni«, za Nemce v inozemstvu poseben obramben sklad pod imenom »Narodni častni dar 1933«, ki je proračunjen na 2 milijona mark. V pozivu se povdarja, da je treba 1000 ljudi, kojih vsak podpisuje 2 tisoč mark. Kot prva sta podpisala državni predsednik Hindenburg in kancler-voditelj Adolf Hitler.

*

1100 let katolicizma. Naš list je že poročal o zanimivi 1100letnici, ki jo letos obhaja slovaški katolicizem. Leta 833 je slovaški knez Pribina, ki je pozneje vladal Slovincem ob Blatnem jezeru, dal sezidati v Nitri prvo katoliško cerkev. S tem je bila položena podlaga za razširjevanje krščanstva med Slovaki in v velikomoravski državi. Tako je bilo v teh krajih omogočeno poznejše apostolsko delovanje slovanških apostolov sv. Cirila in Metoda, ki ju je na prošnjo kneza Rastislava poslal leta 863 grški cesar Mihael III. Solunska sv. brata sta med prvim slovanškim narodom, ki je na severu sprejel krščanstvo, utrdila temelje vere ter kulture. O priliki važnega jubileja v Nitri piše vatikanski list »Osservatore Romano«: »Jubilej v Nitri spominja svet na početke krščanskega severnega slovanstva in njegove kulture, in sicer katoliškega slovanstva in čehoslovaške kulture posebej. Spomin na ta dogodek ima velik verski, kulturni in narodni pomen za te kraje, katerim je Bog dal, da ga proslavljajo v lastni narodni svobodi, kakor v času, ko je v teh krajih bila prvokrat zasajena krščanska vera. To bo dostojna mani-

festacija narodnega, verskega in kulturnega življenja čehoslovaškega, pa tudi manifestacija, ki bo pokazala življenjsko moč teh krajev ne v duhu ločitve in ovire za druge, marveč v medsebojnem sporazumu in sodelovanju.« Spričo te 1100letnice bi pripomnili naslednje: Za vladarje korotanskega vojvode Hotimirja (753—772) je škof Modest leta 760 posvetil na ozemlju vojvodine korotanske tri cerkve: cerkev Marije Device na Gosposvetskem polju pri krnskem gradu, ki je bila škofijska stolna cerkev, iz česar se da sklepati, da je bila Devica Marija deželna zaščitnica vojvodine korotanske. Dalje cerkvi na Lurnškem polju in v Ingeringu. Predniki današnjih Slovincov so torej že pred 1173 leti, torej 73 let prej, vstopili v kolo zapadno-evropske krščanske civilizacije nego Čehoslovaki.

Španski katoličani. Čim bolj se trudi sedanja liberalno-socialistična vlada, da bi Cerkvi nadela spono in jarem suženjstva, tem bolj raste odpor katoličanov. Sv. Oče je španskim katoličanom s posebno okrožnico prišel na pomoč. Papeževa okrožnica je vzbudila velik odmev v celi Španiji. Svobodomislec bi jo radi bili ljudstvu zamolčali, pa niso mogli. Čim so jo objavili katoliški ali katolicizmu vsaj naklonjeni listi, so jo morali prinesiti tudi vodilni listi meščanskega in socialističnega

svobodomiseltva. Objavili so jo kajpada s svojimi pripombami, ki pa niso mogle zmanjšati velikega vtisa, ki ga je papeževa okrožnica povsod napravila. Katoliško ljudstvo pa je okrožnico sprejelo z velikim navdušenjem. Ko so listi objavili prve vesti o vsebini papeževe okrožnice, se je v Madridu takoj zbralo preko 10.000 ljudi, večinoma mladine, ter so pred palačo papeževega nuncija priredili burne manifestacije Sv. Očetu. Istočasno se je zbralo okoli 8000 ljudi pred palačo madridskega nadškofa, da se mu zahvalijo za pastirsko pismo španskih škofov, ki je bilo objavljeno istočasno s papeževo okrožnico. Tudi v drugih mestih Španije so se vršile manifestacije za papeža in škofe. Vsak dan prihajajo v nunciaturo zahvalni brzojavi in pisma iz cele Španije. Zavest španskega katolicizma raste in z zavestjo se jača tudi odporna sila. Nedavno je Sv. Oče sprejel v avdienci španske remarje, ki so prispeli v dveh oddelkih: v prvem jih je bilo 3000, v drugem pa preko 1000. Pri obeh sprejemih je Sv. Oče razpravljajal o sedanjih razmerah na Španskem. Bodril je katoličane, naj vztrajajo v zvestobi in delu ter jim priporočal kot geslo: »Molite, čujte in delajte!«

Vincencijeve konference. Letos obhajamo stoletnico ustanovitve Vincencijevih konferenc. Ustanovil jih je leta 1833 Ozanam, takrat vseučiliški dijak v Parizu. Vincencijeve konference so razširjene po vsem svetu ter so storile ogromno dobrega za bolnike, siromake, na duši in telesu trpeče. Ta obletnica se je obhajala širom katoliškega sveta. Posebno veličastna je bila proslava v tistem mestu, kjer so te konference nastale in kjer je njihovo središče, v Parizu. Pri tej priliki so bili v Parizu zbrani zastopniki te važne organizacije katoliške dobroteljnosti iz celega sveta. Poleg zborovanj so se tudi vršile cerkvene slovesnosti. Na glavnem zborovanju je bilo ugotovljeno, da je sedaj po celem svetu 13.800 konferenc sv. Vincenca s preko 200.000 članov. Kljub težki gospodarski krizi so te konference l. 1932 razdelile siromakom v samem denarju okoli 200 milijonov frankov. Od teh je bilo v Franciji nabranih 3 milijoni, v ostali Evropi 83 milijonov, v Afriki 2 milijona, v Ameriki 91 milijonov, v Aziji 1 milijon ter v Avstraliji in Oceaniji 4 milijoni. Te številke dokazujejo veliko delo katoliške Cerkve in njenih vernikov za bolnike, trpine, zapuščene, zanemarjene in reveže. Vincencijeve konference pa so samo en del udejstvovanja katolicizma na polju dobroteljnosti.

Priprave za biserno mašo nadškofa dr. Jegliča.

Dne 29. in 30. julija bodo katoliški Slovenci na slovesen način praznovali biserno sveto mašo svojega nadškofa dr. Jegliča v zvezi z 1900letnico našega odrešenja. V nedeljo dne 30. julija bo na ljubljanskem stadionu velika cerkvena slovesnost, katere se bo udeležilo ogromno število ljudstva iz ljubljanske škofije. Vsekakor pa bi bilo želeli, da bi se tudi katoliški Slovenci iz lavantinske škofije ude-